

The role of creative economics in entrepreneurship and revenue generation of public libraries: A systematic review

Asgar Akbari

Assistant Prof., Department of Knowledge and Information Science, Islamic Azad University, Branch of Arak, Arak, Iran (Corresponding Author)
akbari1149@gmail.com

Abstract

Purpose: The purpose of current is to study creative economy, entrepreneurship and income generation in Iranian public libraries from the perspective of researchers in the field of library and librarianship in order to determine the priorities of the application of creative economics in the management of public libraries in Iran.

Method: The present research is a systematic study and its statistical population included all the researches conducted in the field of creative economy, entrepreneurship and income generation in public libraries that were published by researchers in Google Scholar, Lisa, Science Direct, Emerald, Elmnet, Magiran, Noormags and Islamic World Science Citation Center during the last 30 years. This study was designed and conducted in three main steps. In the first step, after posing the main questions of the research, the procedure for its implementation was specified and compiled, and the relevant databases were identified based on a specified framework. In the second step, searching for articles was on the agenda, and after finding each article and validation of data, screening and evaluation were performed. In the third step, the data were analyzed by statistical method and then it was interpreted and finally was reported.

Findings: The findings showed that out of the 60 researches studied, 40 percent were Persian and 60 percent were non-Persian. 43.3 percent of the researches referred to the subject of entrepreneurship and 18.3 percent to the subject of income generation, which indicated a ratio of more than 2 times between the subject of entrepreneurship and the subject of income generation. Entrepreneurship and income generation have been mentioned in the studied researches as new opportunities to strengthen the preservation of public service values. 21.6 percent of the researches pointed to the legal obstacles and professional ethical principles as the biggest challenge of the creative economy in public libraries, which may affect the basic missions of free services of public libraries. The fact that was emphasized in the studied researches was the lack of familiarity of librarians with the skills of income generation and product marketing, which necessitates holding workshops and short-term trainings.

Originality/value: Public libraries, like any other service organization, need budget and financial resources to achieve their desired goals, but today the tough sanctions and the current situation of the economy of the society have caused an excessive increase in the costs of public libraries, and the principle of free public services has been challenged. The studies show that the creative economy approach is a suitable way to get out of the current situation. Creative economy in cultural and social environments, especially in public libraries, while it can create added value, is also fully compatible with their ethical and professional principles. Therefore, the current research considers the creative economy as a great opportunity for public library managers. By benefiting from the facilities available in the libraries, managers can reduce the dependence on the organizational budget step by step by earning creative income as well as increase the quality of free public services and move in the direction of resource sustainability and budget deficit compensation.

Keywords: Monetization, Public libraries, Business, Creative entrepreneurship, Creative economy, Systematic review

Conflicts of Interest: None

Funding: None

Citation: Akbari, A. (2022). The role of creative economics in entrepreneurship and revenue generation of public libraries: A systematic review. *Research on Information Science and Public Libraries*, 28(2), 10-31.

Received 25 February 2022; Received in revised form 22 July 2022

Accepted 26 July 2022; Published online 22 August 2022

Article Type: Research Article

© The author(s)

Publisher: Iran Public Libraries Foundation

نقش اقتصاد خلاق در کار آفرینی و درآمدزایی کتابخانه‌های عمومی: مرور نظام‌مند

عسگر اکبری

استادیار، گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد اراک، اراک، ایران (نویسنده مسئول)
akbari1149@gmail.com

چکیده

هدف: هدف از پژوهش حاضر مطالعه اقتصاد خلاق، کار آفرین و درآمدزایی در کتابخانه‌های عمومی از منظر پژوهشگران حوزه کتابخانه و کتابداری به منظور تعیین اولویت‌های کاربست اقتصاد خلاق در مدیریت کتابخانه‌های عمومی کشور است.
روش: پژوهش حاضر از نوع مطالعه نظام‌مند و جامعه آماری آن شامل کلیه پژوهش‌های انجام‌شده در زمینه اقتصاد خلاق، کار آفرینی و درآمدزایی در کتابخانه‌های عمومی بود که طی ۳۰ سال گذشته توسط پژوهشگران در پایگاه‌های علمی گوگل اسکالر، لیزا، ساینس دایرکت، امرالد، علم‌نت، مگیران، نورمگز و پایگاه استنادی جهان اسلام منتشر شده بودند. این مطالعه در سه گام اصلی طراحی و انجام شد و شامل طرح پرسش‌های اصلی پژوهش و تدوین شیوه‌نامه اجرای آن، جست‌وجوی مقالات و غربالگری آنها و در نهایت تفسیر و گزارش نهایی بود.

یافته‌ها: یافته‌های پژوهش نشان داد از مجموع ۶۰ پژوهش مطالعه‌شده، ۴۰ درصد پژوهش‌های فارسی و ۶۰ درصد پژوهش‌های غیرفارسی بودند. تعداد ۴۳/۳ درصد پژوهش‌ها به موضوع کار آفرینی و ۱۸/۳ درصد به موضوع درآمدزایی اشاره داشتند که نشان از نسبت بیش از ۲ برابری موضوع کار آفرینی به موضوع درآمدزایی داشت. از کار آفرینی و درآمدزایی در پژوهش‌های مطالعه‌شده به‌عنوان فرصت‌های جدید برای تقویت حفظ ارزش‌های خدمات عمومی یاد شده است. ۲۱/۶ درصد از پژوهش‌ها به موانع قانونی و اصول اخلاقی حرفه‌ای به‌عنوان بزرگ‌ترین چالش رویکرد اقتصاد خلاق در کتابخانه‌های عمومی اشاره داشتند که شاید اقتصاد خلاق مأموریت‌های اصولی خدمات رایگان کتابخانه‌های عمومی را تحت تأثیر قرار دهند. نکته‌ای که در پژوهش‌های مطالعه‌شده بر آن تأکید شده است عدم آشنایی کافی کتابداران با مهارت‌های درآمدزایی و بازاریابی محصولات بود که ضرورت برگزاری کارگاه‌ها و آموزش‌های کوتاه‌مدت را الزامی می‌سازد.

اصالت/ارزش: پژوهش حاضر اقتصاد خلاق را فرصتی مغتنم برای مدیران کتابخانه‌های عمومی می‌داند. مدیران با بهره‌مندی از امکانات موجود در کتابخانه‌ها می‌توانند با کسب درآمد خلاقانه، ضمن افزایش کیفیت خدمات عمومی، گام به‌گام از وابستگی بودجه سازمانی بکاهند و در مسیر پایداری منابع و جبران کسری بودجه حرکت کنند.

کلیدواژه‌ها: درآمدزایی، کتابخانه‌های عمومی، کسب و کار، کار آفرینی خلاق، اقتصاد خلاق، مرور نظام‌مند

تعارض منافع: گزارش نشده است.

منبع حمایت‌کننده: حامی مالی نداشته است.

استناد: اکبری، عسگر (۱۴۰۱). نقش اقتصاد خلاق در کار آفرینی و درآمدزایی کتابخانه‌های عمومی: مرور نظام‌مند.

تحقیقات اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های عمومی، ۲۸(۲)، ۱۰-۳۱.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۱۲/۰۶؛ تاریخ بازنگری: ۱۴۰۱/۰۴/۳۱؛ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۵/۰۴؛ تاریخ انتشار: ۱۴۰۱/۰۵/۳۱

نوع مقاله: علمی پژوهشی

ناشر: نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور

© نویسندگان

در دنیای کنونی دانش، فناوری و دارایی‌های فکری خصلت فرهنگی و بار معنایی مرسوم خود را از دست داده‌اند و به عامل اقتصادی تبدیل شده‌اند. دانش در عصر اقتصاد دانش بنیان به‌عنوان موتور محرک اقتصاد شده و در ارتقای بهره‌وری و حل مسائل اقتصادی، اجتماعی، سیاسی، فرهنگی و زیستی نقشی ویژه یافته است (دانش، ۱۳۹۶).

اقتصاد خلاق یک موتور حیاتی و در حال توسعه رشد و اشتغال در بسیاری از بخش‌های تبلیغات، توزیع، معماری، هنر، صنایع دستی، طراحی، مد، سلاویق غذایی، موسیقی، چاپ و نشر، تئاتر و فناوری است که به نیرویی کلیدی در کارآفرینی و نوآوری و همچنین کمک به افزایش توسعه اجتماعی و اشتغال تبدیل شده است (نصیری قرقانی و پیرمحمدزاده، ۱۳۹۵). صنایع فرهنگی متشکل از بنگاه‌هایی است که برای عموم مردم، اطلاعات و سرگرمی‌های آموزشی، علمی و فرهنگی در قالب‌های مختلف قابل تکثیر طراحی و تولید می‌کند. صنایع فرهنگی که بخشی از اقتصاد خلاق است و تحت عناوینی همچون «صنایع رسانه‌ای»، «صنایع حق تکثیر»، «کپی‌رایت» و حتی «صنایع محتوایی» شناخته می‌شود، هدفش مفهوم‌سازی، هماهنگ‌سازی، تولید، ارتقا و تجارت کالاها و فرهنگی در قالب‌های مختلف اعم از کتاب، نشریه، فیلم و محصولات صوتی-تصویری، ویدئو و نوار کاست، نرم‌افزار، لوح فشرده و قالب‌های مشابه است (نقیب‌السادات، ۱۳۸۷)، و این همان چیزی است که باعث می‌شود تلاش خلاقانه و کارآفرینی در زمینه‌های نوآورانه در کتابخانه‌های عمومی رشد یابند.

مقوله فرهنگ و هنر از نظر بسیاری موضوع روشن فکری و سرگرمی محسوب می‌شود، و نتیجه این تفکر آن است که سهم هنر و فرهنگ در اقتصاد سهمی حاشیه‌ای است، در حالی که بخش فرهنگ و هنر بخشی رشدیابنده است و قابلیت توسعه با سرعتی بیش از سایر بخش‌های اقتصادی دارد (کاظمی، کمالیان و طالبی‌زاده، ۱۳۹۱). بر این اساس، صنایع خلاق، به چرخه‌هایی از خلق، تولید و توزیع کالاها و خدمات اطلاق می‌شود که خلاقیت و سرمایه فکری را به‌عنوان ماده خام به کار می‌گیرد. به عبارتی، صنایع خلاق متشکل از مجموعه‌ای از فعالیت‌های دانش بنیان هستند که دانش به معنای مرسوم از جمله دانش ضمنی و فناوری‌های مبتنی بر حوزه هنر و فرهنگ و نه محدود به آن را در خدمت تولید ارزش افزوده اقتصادی قرار می‌دهند. بنابراین، صنایع خلاق واجد پتانسیل درآمدزایی از تجارت و نیز مشمول حمایت حقوق مالکیت فکری هستند. از آنجا که ماده خام این صنایع خلاقیت و سرمایه فکری است، بیش از هر صنعت دیگر در کتابخانه‌های عمومی در دسترس‌اند.

از دهه ۱۹۸۰ میلادی به این سو، این تصور وجود دارد که کتابخانه‌ها نهاد اجتماعی و بخش ضروری فرهنگ جامعه هستند. نهادها و سازمان‌ها در جامعه ممکن است همگام با زندگی مدرن دستخوش تغییر شوند، اما کتابخانه‌ها از این قاعده مستثنا هستند (حسین‌زاده، ۱۳۹۵). این در حالی است که تحریم‌ها و رکود اقتصادی طی سال‌های اخیر کتابخانه‌های عمومی را با مشکل کاهش بودجه مواجه ساخته است. در چنین شرایطی، هزینه‌ها و مخارج به‌طور روزافزون افزایش یافته و بالطبع مسائلی از قبیل چالش تولید و بازنشر انبوه اطلاعات، کمیت و کیفیت ارائه خدمات، جذب و حفظ نیروها و تأمین امکانات سخت‌افزاری و نرم‌افزاری ایجاد می‌شود (اکبری، ۱۴۰۱)؛ در نتیجه، ارائه خدمات عمومی دارای اثربخشی و کارایی لازم نخواهد بود و ادامه این روند حیات کتابخانه‌های عمومی را با خطر مواجه می‌سازد.

مطالعه پژوهش‌های بررسی شده در زمینه اقتصاد خلاق و محورهای مرتبط با آن بیانگر این واقعیت است که کارآفرینی و درآمدزایی اقتصاد خلاق متکی بر فرهنگ بومی هر منطقه می‌تواند با هزینه‌های بسیار نازل در قیاس با صنایع دیگر درآمد ایجاد کند و محصولات دانش بنیانی با ارزش افزوده مناسبی عرضه کند. از سویی، ویژگی خاص شیوه‌های کارآفرینی در کتابخانه‌های عمومی در این است که با پیشرفت و مدرنیته شدن دنیا، نیاز به خدمات جدید آن‌ها نیز افزایش می‌یابد. از این رو، شاید درآمدهای حاصل از رفتارهای اقتصاد خلاق بتواند راه‌حلی قابل قبول و پایدار برای جبران بخشی از کسری بودجه، هر چند در حد روزنه امید برای ادامه حیات کتابخانه‌های عمومی باشد.

با توجه به مسائل بیان شده به نظر می‌رسد که کارآفرینی و درآمدزایی در کتابخانه‌های عمومی برای حفظ ارزش خدمات عمومی نه یک انتخاب بلکه یک ضرورت است. درآمدزایی در کتابخانه‌های عمومی می‌تواند فرصت‌های

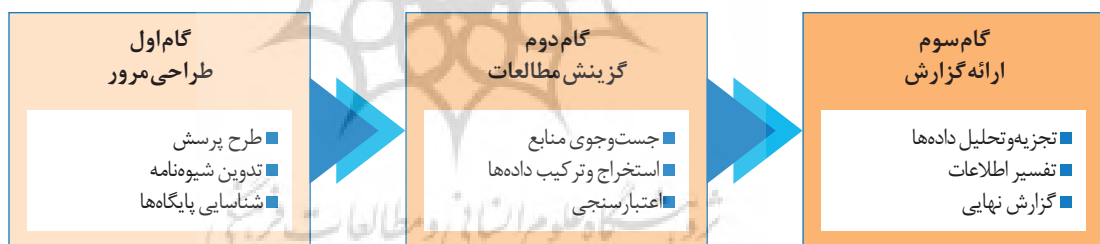
جدیدی برای آن‌ها فراهم سازد تا از مزایای ناشی از آن برای پیشرفت و توسعه همه‌جانبه بهره‌مند شوند. از این رو، به نظر می‌رسد مدیران کتابخانه‌های عمومی برای همگام شدن با تحول فناوری راهی جز ارائه خدمات و ایده‌های جدید نداشته باشند (هوارد، زویکیو مارگارت، ۲۰۱۸) و اقتصاد خلاق را به عنوان راه میان‌بر موفقیت و عبور از مشکلات ندانند. با این حال، ممکن است کسانی باشند که موافق کسب درآمد از کتابخانه‌های عمومی نباشند، اما باید توجه کرد که در صنایع فرهنگی و خلاق امور یک مواجهه فعال، و نه انفعالی و هم‌سوئی کامل با اصل خدمات کتابخانه‌های عمومی دارد.

از این رو، به نظر می‌رسد مطالعه یافته‌های پژوهش‌های انجام‌شده در ۳۰ سال اخیر در زمینه اقتصاد خلاق و کارآفرینی در کتابخانه‌های عمومی می‌تواند نقشه راهی برای آینده بهتر کتابخانه‌های عمومی ترسیم کند. بنابراین، پژوهش حاضر با هدف پاسخ‌گویی به این پرسش که نقش کارآفرینی و درآمدزایی از نظر پژوهش‌های انجام‌شده در کتابخانه‌های عمومی چگونه است به طرح موضوع پژوهش پرداخته است.

روش‌شناسی پژوهش

روش پژوهش حاضر از نوع مرور نظام‌مند است که از سنخ شناخته‌شده انواع مرورهاست. این نوع مرور مستلزم رعایت ضوابط و اصول راهنمای استاندارد و تعریف‌شده برای جست‌وجوی نظام‌مند برای ارزیابی و تلفیق پژوهش‌ها است. جامعه آماری پژوهش حاضر کلیه مقالاتی است که در ۳۰ سال اخیر به موضوع اقتصاد خلاق، کارآفرینی و درآمدزایی در کتابخانه‌های عمومی پرداخته‌اند. معیار بررسی مقالات در این مطالعه، پژوهشی بودن و پرداختن به موضوع در کتابخانه‌های عمومی بود.

برای جست‌وجوی مقالات در این مطالعه از مراحل جست‌وجو، غربالگری و ارزیابی بهره گرفته شد. مقالات به روش آماری و تحلیل و کدگذاری شدند. سپس، ویژگی‌های مقالات واردشده با توجه به فرم کدگذاری شده استخراج شدند. در تدوین پژوهش، مراحل بر اساس گام‌های مشخص شده در شکل ۱ انجام شده است.

شکل ۱. مراحل انجام پژوهش

گام اول: طراحی مرور نظام‌مند

الف) طرح پرسش پژوهش، اولین و مهم‌ترین تصمیم برای انجام مرور نظام‌مند در این پژوهش بوده است که از طریق سؤال صریح و روشن بیان می‌شود. بنابراین، پرسش‌های اساسی برای پژوهش حاضر عبارت‌اند از:

- انگیزه پژوهش‌های کارآفرینی و درآمدزایی در کتابخانه‌های عمومی چیست؟
- مهم‌ترین چالش‌ها و موانع درآمدزایی از نظر پژوهش‌ها چیست؟
- پژوهش‌ها از چه روش‌هایی برای کارآفرینی و درآمدزایی بهره بردند؟

ب) پژوهش همچون هر فعالیت دیگر نیاز به دستورالعمل و شیوه‌نامه دارد تا بر اساس نقشه راهی که تدوین می‌شود حرکت کند. در پژوهش حاضر نیز از برگه راهنما، زمینه موضوع، اهداف مرور، روش‌های تجزیه و تحلیل، استناددهی و ترسیم جداول برنامه‌ریزی شده برای مراحل انجام کار استفاده شد.

ج) شناسایی پایگاه‌های علمی که بیشترین هم‌پوشانی در زمینه موضوع مرور را داشتند از اهمیت فراوانی برخوردار بود. برای پاسخ‌گویی به پرسش‌های مطرح‌شده در پژوهش، از پایگاه اطلاعاتی گوگل اسکالر^۱، لیزا^۲، ساینس دایرکت^۳ و امرالد^۴ برای شناسی و دریافت مقالات غیر فارسی و از پایگاه‌های علم‌نت، مگیران، نورمگز و پایگاه استنادی جهان اسلام برای مقالات فارسی استفاده شد.

گام دوم: گزینش مطالعات

الف) ماهیت پرسش‌های مطرح‌شده و نوع پژوهش معیار اساسی در انتخاب مطالعه است، که در این پژوهش شرط پژوهشی بودن مقاله‌ها الزامی بود. انتخاب پژوهش‌ها با استفاده از جست‌وجوی ترکیبی کلیدواژه‌های «درآمدزایی»، «کسب درآمد»، «درآمد اضافی»، «ارزش افزوده»، «ارزش آفرینی»، «اقتصاد خلق»، «کارآفرینی»، «تولید درآمد» انجام شد. در جدول ۱، کلیدواژه‌های فارسی همراه معادل انگلیسی آن‌ها آمده است.

جدول ۱. کلیدواژه‌های جست‌وجو

کلیدواژه فارسی	درآمدزایی	اقتصاد خلاق	کسب درآمد	درآمد اضافی	ارزش افزوده	ارزش آفرینی	تولید درآمد	کارآفرینی
English keyword	revenue generating	Creative economics	Earnmoney/ Monetization	Extra income	Value Added	value creation	income generation	Entrepreneurship

در نتیجه جست‌وجوی کلیدواژه‌های فارسی و انگلیسی، نتایج بازیابی ۱۰۳ سند شامل کتاب، انواع مقاله، گزارش و اسناد بدون متن شد که پس از غربالگری اولیه بر اساس جامعه آماری پژوهش، غربالگری در عنوان، چکیده و کلمات کلیدی تعداد ۷۷ سند مرتبط به دست آمد. در مرحله دوم غربالگری، با بررسی دقیق چکیده و متن مقالات، تعداد دیگری از مقالات غیر مرتبط تشخیص داده شد که پس از حذف آن‌ها در نهایت ۶۰ سند برای انجام مرور نظام‌مند پژوهش باقی ماند.

ب) استخراج و ترکیب داده‌ها، بعد از آنکه غربالگری انجام و داده‌های مرتبط با پژوهش شناسایی شد، داده‌ها در یک فرم استخراج داده استاندارد شده پیاده شد. پس از استخراج داده‌ها و ارزیابی کیفیت و اعتبار آن‌ها، پیامدهای تک‌به‌تک در قالب مرور نظام‌مند جمع‌بندی و ترکیب شد.

ج) از آنجا که اعتبارسنجی بخش لاینفک پژوهش است و معیارهای شمول آن را معین می‌کند، پژوهش حاضر نیز از این قاعده مستثنا نبود و مقالاتی را شامل شد که علمی و پژوهشی بودند. برای حصول اطمینان از اعتبار نتایج گزینه‌های منتخب، ۲۰ درصد از منابع مورد مطالعه توسط دو متخصص به صورت تصادفی کنترل و راستی‌آزمایی شد و در خصوص شناسایی و جست‌وجوی منابع مرتبط با موضوع کارآفرینی و درآمدزایی با آن‌ها رایزنی و نکات مورد اشاره آن‌ها در پژوهش اعمال شد.

1. Google Scholar
2. LISA
3. Science Direct
4. Emerald

گام سوم: ارائه گزارش

الف) تجزیه و تحلیل داده‌ها مرحله حساس و حاصل کل مرور است که معمولاً نیازمند دانستن اطلاعات و دانش آمار است؛ چراکه پردازش دقیق اطلاعات تصویری واقعی از پژوهش ارائه خواهد داد.

ب) تفسیر نتایج و گزارش مرحله آخر مرور نظام‌مند است که شامل خلاصه کردن نتایج و ارائه نتیجه‌گیری است که به بهبود تصمیم‌گیری‌های مداخلاتی و بالینی کمک می‌کند. در این مرحله، ضعف‌ها و قوت‌های مطالعات مورد بحث و بررسی گذاشته شد و نتیجه‌گیری به زبان ساده و صریح نگارش و گزارش شد.

یافته‌ها

با توجه به رویکرد پژوهش، توزیع فراوانی مطالعات کارآفرینی و درآمدزایی که در کتابخانه‌های عمومی انجام شده است در جدول ۲ ارائه شده است.

جدول ۲. توزیع فراوانی پژوهش‌های انجام‌شده

درصد	تعداد	پایان‌نامه		طرح پژوهش		همایش		مقاله		نوع منابع عناوین
		فارسی	غیرفارسی	فارسی	غیرفارسی	فارسی	غیرفارسی	فارسی	غیرفارسی	
۱۷/۷	۱۱	-	۱	۱	-	۱	۲	۴	۲	درآمدزایی
۳۳/۹	۲۱	-	-	-	-	-	۲	۱۲	۷	کارآفرینی
۹/۷	۶	-	-	-	-	-	۱	۴	۱	کارآفرینی کتابداران
۱۷/۷	۱۱	-	۱	۱	-	-	۱	۶	۲	روش‌های درآمدزایی
۲۱/۰	۱۳	-	-	-	-	-	-	۹	۴	موانع و چالش‌ها
۱۰۰	۶۲۱	-	۲	۲	-	۱	۶	۳۵	۱۶	جمع
	۱۰۰		۳/۲	۳/۲		۱۱/۳		۸۲/۳		درصد

مرور پیشینه‌ها نشان می‌دهد که پژوهش‌های انجام‌شده در زمینه اقتصاد خلاق، کارآفرینی و درآمدزایی به ۶ محور اصلی قابل دسته‌بندی هستند:

- کارآفرینی و اقتصاد خلاق
- درآمدزایی و تقویت خدمات عمومی کتابخانه
- کارآفرینی و تقویت اقتصادی جامعه
- کارآفرینی و کتابداران خلاق
- روش‌های درآمدزایی
- موانع و چالش‌های کارآفرینی و درآمدزایی

کارآفرینی و اقتصاد خلاق

کارآفرینی پدیده‌ای چندوجهی است و شخص کارآفرین را این‌گونه تعریف می‌کنند: «فردی که کسب و کاری را با هدف سود و رشد اقتصادی تأسیس کرده و آن را مدیریت می‌کند» (اسمیت، همیلتون و فابیان، ۲۰۱۹).

در واقع، کارآفرینی چیزی بیش از صرف خلق یک کسب و کار است و این دقیقاً چیزی است که کتابخانه‌های

عمومی به دنبال آن هستند. وظیفه کتابخانه کارآفرینی به مفهوم ایجاد کار و اشتغال‌زایی نیست، بلکه ایجاد ارزش افزوده و کسب درآمد است.

کارآفرینی در کتابخانه‌های عمومی در سه بخش کارآفرینی درون‌سازمانی (راه‌اندازی کسب‌وکار خلاق در محیط کتابخانه)، کارآفرینی برون‌سازمانی، و حمایت و تشویق کارآفرینان جامعه و کارآفرینان کتابداران در حیطه کتابداری تجلی می‌یابد. آن‌ها با ایجاد بسترهای لازم شرایط را برای فعالیت‌های کارآفرینی فراهم می‌آورند تا جامعه از مزایای ناشی از آن برای پیشرفت و توسعه برخوردار شود.

جست‌وجو برای یافتن راه درآمد اضافی برای پشتیبانی از خدمات کتابخانه‌های عمومی موضوعی تازه نیست. منابع سنتی حمایت دولتی یا سازمانی، کمک خیران، دریافت جریمه‌ها و هزینه‌های فتوکپی، فروش کتاب، و هزینه‌های خدمات بوده است، اما کارآفرینی فرهنگی در کتابخانه‌ها روند جدیدی با عنوان اقتصاد خلاق است که موجب رشد و توانایی جذب افراد خلاق، ایجاد فضای خلاقانه و ایجاد خوشه‌های خلاق می‌شود (نیچ‌بوره، ۲۰۰۶). اقتصاد خلاق محیطی طبیعی برای ایده‌های نوآورانه و توسعه و تقویت پتانسیل فرهنگی کتابخانه است. اساس اقتصاد خلاق هنر، فرهنگ و دانش است و ویژگی‌هایی بسیار متمایز و متفاوت با سایر اقتصادهای رایج جهان دارد. اقتصاد خلاق بر پایه مفهوم نوآوری و ابداع که اساس کارآفرینی است استوار است و بر اساس رویکرد خلق فرصت و ایجاد نیاز شکل می‌گیرد که مطلوب‌ترین حد آن تخریب خلاق است (مریدیان پیردوستی، فرج‌الهی و برومندی، ۱۳۹۵).

پژوهش‌های انجام‌شده در این زمینه از زوایای مختلف به موضوع اشاره کرده‌اند. برخی از پژوهش‌ها به نقش اقتصاد و برخی به جنبه‌های کارآفرینی و زیرساخت‌های لازم برای اقتصاد خلاق پرداخته‌اند. اکبری (۱۴۰۰) به کسب درآمد خلاقانه در کتابخانه‌های عمومی می‌پردازد و آن را گامی بلند برای استقلال بودجه و کاهش فشارهای بار مالی در کتابخانه‌ها و بالطبع کاهش دغدغه‌های تأمین نیازهای معیشتی کارکنان، تأمین اعتبار مجموعه‌سازی و نگهداری ساختمان‌ها می‌داند. حسین‌زاده (۱۳۹۵) نقش درآمدزایی را تا حد زیادی در بهبود خدمات عمومی کتابخانه‌ها مؤثر می‌داند. کاظمی و سیفی (۱۳۹۸) توجه کتابخانه‌ها به تقویت و توسعه خدمات و محصولات، آموزش کارآفرینی، شبکه‌سازی و حمایت از نیازهای کارآفرینان، راه‌اندازی بنگاه‌های کسب‌وکار، جذب سرمایه و بودجه و ایجاد فرهنگ کارآفرینی با استفاده از نوآوری و خلاقیت اشاره می‌کند.

زوپان^۲ (۲۰۰۵) منابع و مواد اطلاعاتی قابل‌دسترس در کتابخانه‌های عمومی را پیش شرط اقتصاد خلاق دانسته و معتقد است که کتابخانه‌ها و کتابداران باید با تکیه بر منابع و مطالب اطلاعات قابل‌دسترس بر کاربران نهایی در زمینه اقتصاد خلاق تمرکز کنند. اندروز، رایت و راسکن^۳ (۲۰۱۶) بر نوآوری در منابع کتابخانه‌ای تأکید دارند. براساس نظر آن‌ها، سرگرمی‌های الکترونیکی و فرصت‌های گذراندن اوقات فراغت با شبکه‌های مجازی فرصتی مغتنم برای ایجاد تغییرات خلاقانه و کارآفرینی در محیط کتابخانه است. اوچولا و ایکگون^۴ (۲۰۱۸) بر جذاب نبودن خدمات سنتی کتابخانه برای کاربران امروزی اشاره دارند و معتقدند روش‌های سنتی نه برای کتابخانه و نه برای کاربران سودآوری ندارد. برای آنکه خدمات کتابخانه سودآور و جذاب شوند نیازمند تبدیل شدن به محصولات اقتصاد خلاق هستند تا درآمدی برای کتابخانه ایجاد کنند و از سویی با کیفیت بهتر خدمات باعث جذب کاربران بیشتر به کتابخانه شوند. با این حال، بازاریابی خدمات کتابخانه‌ای و آموزش کارآفرینی با مشکلاتی از قبیل بسته‌بندی مجدد محصول، قیمت‌گذاری، جمع‌آوری بودجه برای آموزش کارآفرینی و استراتژی‌های حمایتی مواجه هستند. همچنین، لویت، هامیلتون - پنل و فیلس^۵ (۲۰۱۰) کارآفرینی را رویکرد توسعه اقتصادی و حمایت از نیازهای اطلاعاتی تجاری کارآفرینان محلی را فرصتی منحصر به فرد برای ایفای

1. Nijbore

2. Zupan

3. Andrews, Wright & Raskin

4. Awujoola & Ikegune

5. Leavitt, Hamilton-Pennell & Fails

نقش کارکرد اجتماعی کتابخانه‌ها می‌دانند.

نتایج پژوهش‌ها نشان می‌دهند کتابخانه‌های عمومی با انواع روش‌های تولید درآمد از جمله اقتصاد خلاق و کارآفرینی باید در صدد جبران کاهش بودجه و درآمد اضافی برای حفظ و ارتقای خدمات عمومی باشند.

درآمدزایی و تقویت خدمات عمومی کتابخانه

امروزه کارآفرینی سازمانی راهبردی اثربخش برای توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی شناخته شده و اساس توسعه پایدار همه‌جانبه تلقی می‌شود. کتابخانه‌های عمومی، به‌منزله سازمان، مخزن غنی اطلاعات و دانش هستند که منابع اطلاعاتی و دانش را به پهنای جغرافیای کشور می‌گسترانند. زنده و سرپانگه داشتن این مجموعه عظیم از آشفستگی در شرایطی که هزینه‌های سربار فشار مضاعفی بر آن‌ها وارد می‌کند نیازمند تدبیر کارآفرینی سازمانی است.

کارت میل^۱ (۱۹۹۲) روش‌های جایگزینی خدمات کتابخانه‌ها را برای افزایش درآمدهای اضافی قابل طرح می‌داند و اعمال هزینه برای ارائه خدمات با پس‌زمینه افزایش تقاضا و کاهش بودجه را استدلالی منطقی می‌شمارد. کتابخانه‌های عمومی پتانسیل بالایی برای درآمدزایی از دارایی‌ها و خدمات دارند. اگرچه تولید درآمد کار آسانی نیست، درآمدزایی برای تکمیل بودجه کتابخانه‌های عمومی ضروریست. با این حال، ناسازگاری‌های بالقوه‌ای بین برخی روش‌های تولید درآمد و اصول اخلاقی آن‌ها وجود دارد. برخی از روش‌های تولید درآمد خاص است و فقط در محیط‌های سیاسی، قانونی و فرهنگی خاص و برخی نیز توسط کتابداران قابل اجرا نیستند (پاوتز^۲، ۲۰۱۴).

پژوهش‌های انجام‌شده در جدول ۳ در این زمینه نشان می‌دهند که از گذشته در کتابخانه‌های عمومی نمونه‌هایی از خدمات اطلاعاتی وجود داشته که با دریافت هزینه مانند حق عضویت، جریمه تأخیر، فرصت‌های خرده‌فروشی، کتاب‌فروشی‌ها، کافه‌ها و اجاره فضاها همراه بوده است (ویک^۳، ۲۰۱۸) و امروزه بسیاری از کتابخانه‌های عمومی پیشنهادهای ارزش افزوده مانند پذیرایی، کرایه اتاق، کرایه تجهیزات فناوری اطلاعات و خرده‌فروشی را به خدمات خود افزوده‌اند. خدمات درآمد حاصل از این فعالیت‌ها ممکن است از مبالغ نسبتاً اندک تا هزینه کامل اداره یک کتابخانه متغیر باشد (انجمن دولت محلی^۴، ۲۰۱۶). کتابخانه‌های عمومی از ایده درآمدزایی یا فعالیت‌های «تجاری» در چهارچوب کتابخانه که هدف آن ارتقای خدمات کتابخانه یا نوآوری باشد در راستای افزایش درآمد برای حفظ سطوح قابل قبول خدمات و فائق آمدن بر چالش‌های کاهش درآمدهای حاصل از خدمات ارزش افزوده «سنتی» استقبال می‌کنند (شورای هنر انگلستان^۵، ۲۰۱۴).

یافته‌های پژوهش‌های بررسی شده در این زمینه بیانگر این واقعیت است که کتابخانه‌های عمومی برای ارائه خدمات عمومی مناسب نیازمند منابع مالی پایدار هستند. اقتصاد خلاق فرصتی مغتنم برای آنهاست تا موقعیت مالی خود را تقویت کنند و از این طریق، فناوری‌ها، منابع و استعدادهای پیشرفته‌تری را برای مزیت رقابتی به کار گیرند.

1. Cartmill
2. Pautz
3. Wake
4. local government association
5. Arts Council England

جدول ۳. درآمدزایی و تقویت خدمات عمومی

نام نویسنده و سال	مهم‌ترین یافته
آباد، حسن‌زاده و زندیان (۱۳۹۰)	- کسب درآمد نامناسب از منابع ذکرشده در قانون تأسیس اداره امور کتابخانه‌های عمومی - بسترسازی درآمدزایی در قانون
اکبری (۱۴۰۰)	- اقتصاد خلاق فرصتی است تا کتابخانه‌ها از طریق هنر، فرهنگ و علم درآمدزایی کنند. - کسب درآمد خلاقانه گامی بلند برای استقلال بودجه و کاهش فشار بار مالی است - کاهش دغدغه‌های معیشتی کارکنان، تأمین اعتبار منابع روزآمد و نگهداری و تعمیر ساختمان‌ها
حسین‌زاده (۱۳۹۵)	- کتابداران تا حد متوسطی از شیوه‌های درآمدزایی جریمه استفاده می‌کنند - درآمدزایی تا حد زیادی در بهبود خدمات نقش دارند
غفاری و شایانفر (۱۴۰۰)	- کسب درآمد نامناسب از منابع ذکرشده در قانون - بسترسازی درآمدزایی در قانون اداره کتابخانه‌های عمومی
غفاری، زکیانی و صدرا (۱۳۹۹)	- درآمدزایی از طریق جذب گردشگران فرهنگی به کتابخانه‌های تبریز با استفاده از شاخص‌سازی در پنج بُعد اقتصادی، رقابتی، اجتماعی و فرهنگی، تسهیلات و خدمات - ارائه تسهیلات و خدمات، و اجتماعی و فرهنگی مهم‌ترین معیارها در توسعه گردشگری کتابخانه‌ای هستند
شورای هنر انگلستان (۲۰۱۴)	- پذیرش ایده درآمدزایی در چهارچوب کتابخانه برای ارتقای خدمات - افزایش درآمد برای حفظ سطوح قابل قبول خدمات
پاوتز (۲۰۱۴)	- تولید درآمد برای تکمیل بودجه کتابخانه‌های عمومی ضروریست اما ناسازگاری‌های بالقوه بین برخی روش‌های تولید درآمد و اصول اخلاقی کتابخانه‌ها وجود دارد - برخی از روش‌های تولید درآمد خاص است و فقط در محیط‌های سیاسی، قانونی و فرهنگی خاص و برخی توسط کتابداران قابل اجرا هستند
پاوتز و پولتر ^۱ (۲۰۱۴)	- تلاش کتابداران با انواع روش‌های تولید درآمد، برای جبران کاهش بودجه کتابخانه عمومی - کتابداران چه چیزی را برای ایجاد درآمد اضافی برای حفظ خدمات عمومی اخلاقی و یا در تضاد با اخلاق کتابخانه‌های عمومی می‌دانند
اوجولا، ایکگون (۲۰۱۸)	- خدمات کتابخانه برای کاربران به روش‌های سنتی جذاب و سودآور نیست؛ سودآوری مستلزم تبدیل خدمات کتابخانه به محصولات قابل فروش است تا از این طریق درآمدی برای کتابخانه ایجاد شود - بازاریابی خدمات کتابخانه‌ای و آموزش کارآفرینی با مسائلی مانند بسته‌بندی مجدد محصول، قیمت‌گذاری، جمع‌آوری بودجه برای آموزش کارآفرینی، و استراتژی‌های حمایت مواجه است
زوپان (۲۰۰۵)	کتابخانه‌ها با تکیه بر منابع و مواد اطلاعاتی قابل‌دسترس پیش‌شرطی برای اقتصاد خلاق هستند
کارت میل (۱۹۹۲)	- روش‌های جایگزین خدمات کتابخانه برای افزایش درآمد اضافی قابل طرح است - اعمال هزینه برای خدمات با پس‌زمینه افزایش تقاضا برای خدمات و کاهش بودجه استدلالی منطقی است

کارآفرینی و تقویت اقتصادی جامعه

کتابخانه‌های عمومی به‌عنوان یکی از مهم‌ترین مراکز دانش از نهادهای اجتماعی هستند که می‌توانند با ارائه خدمات به افراد و جامعه در ایجاد کارآفرینی، موتورهای توانمندسازی اجتماعی و اقتصادی باشند. در بیشتر مناطق روستایی و حاشیه شهرهای بزرگ، مردم فاقد انتخاب فرصت‌هایی برای بهبود استانداردهای زندگی هستند. آن‌ها به دلیل فقر اقتصادی، فرهنگی و ضعف آموزش و مراقبت‌های بهداشتی گرفتار محدودیت‌های اجتماعی‌اند. فرصت دستیابی جوامع به اطلاعات را می‌توان از طریق کتابخانه‌های عمومی با ارائه اطلاعات با هدف توسعه اقتصادی -

اجتماعی و توانمندسازی با تمرکز بر کشاورزی، بهداشت، آموزش، کارآفرینی و درآمدزایی ایجاد کرد (فیربیرن^۱، ۲۰۱۲). از این رو، کتابخانه‌های عمومی در گام اول می‌توانند با دسترس‌پذیر کردن اطلاعات برای افراد جامعه فرصت جدید زندگی ایجاد کرده و در گام دوم، با کارآفرینی و حمایت از کارآفرینان به ارتقای اجتماعی و بهبود معیشت جامعه کمک کنند.

پژوهش‌های مذکور در جدول ۴ حکایت از این دارند که کارآفرینی سازمانی در وجود کتابخانه‌های عمومی نهفته است (بهزادی، موسوی و سنجی، ۱۳۹۱). بیگی، دادخواه و عامل (۱۳۹۸) معتقدند که کتابخانه‌های عمومی می‌توانند با ظرفیت‌ها و امکانات موجودی که دارند برای خدمات‌رسانی به استارت‌آپ‌ها کمک کنند. در خشان‌مهر، ابادری و عظیمی خبازان (۱۳۹۷) کتابداران را عاملان مؤثر ارائه خدمات اطلاعاتی برای کارآفرینان می‌دانند و معتقدند تقویت ویژگی‌های فردی کارآفرینی و آموزش کارآفرینان موجب رشد و توسعه اجتماعی جامعه و ایجاد بستر فعالیت‌های کارآفرینانه می‌شود. فرانکز و جانز^۲ (۲۰۱۵) معتقد است کتابخانه‌ها به کارآفرینان و کسب‌وکارهای کوچک در توسعه اقتصادی کمک می‌کنند. این کمک به معنای پیشرفت جوامع است. لویت، هامیلتون - پتل و فیلس (۲۰۱۰) فرصت منحصر به فرد رویکرد توسعه اقتصادی کتابخانه‌های عمومی با حمایت از نیازهای اطلاعاتی تجاری کارآفرینان محلی را برای ایفای نقش کارکرد اجتماعی در جامعه می‌دانند.

یافته‌های پژوهش‌های انجام‌شده در زمینه تقویت بنیه اقتصادی کتابخانه و جامعه بیانگر این واقعیت است که نه تنها با ایجاد کارآفرینی در محیط کتابخانه خدمات اصلی گسترش می‌یابد، بلکه با حمایت از کارآفرینان فرصت‌های شغلی و توانمندسازی اجتماعی و اقتصادی به وجود می‌آید.

جدول ۴. کارآفرینی در کتابخانه

نام نویسنده و سال	مهم‌ترین یافته
اسدنیا، سقایی طلب و موحدیان (۱۳۹۴)	■ کتابداران دارای بینش استراتژیک کارآفرینانه هستند و فرهنگ سازمانی غالب در کتابخانه‌های عمومی فرهنگ کارآفرینانه است ■ کتابخانه از محیط حمایتی مطلوبی در جهت حمایت از کتابداران خلاق و کارآفرین برخوردار است ■ کتابداران جامعه حاضر دارای ویژگی‌های کارآفرینانه هستند
بیگی، دادخواه و عامل (۱۳۹۸)	■ خدمات کتابخانه‌های عمومی باعث رونق کسب‌وکارهای نوپا می‌شود ■ کتابخانه‌ها می‌توانند با ظرفیت‌ها و امکانات موجود برای خدمات‌رسانی به استارت‌آپ‌ها کمک کنند
بهزادی، موسوی و سنجی (۱۳۹۱)	■ میزان رضایت کتابداران از شاخص جوسازمانی «تعامل فرد با سایر کارکنان» از شاخص «تعامل کارمند با مدیر» بیشتر است ■ میزان تعهد سازمانی پاسخ‌گویان در همه شاخص‌ها بیشتر از حد متوسط است
کازمی و سیفی (۱۳۹۸)	■ توجه کتابخانه‌ها به تقویت و توسعه خدمات و محصولات، آموزش کارآفرینی، شبکه‌سازی و حمایت از نیازهای کارآفرینان، راه‌اندازی بنگاه‌های کسب‌وکار، جذب سرمایه و بودجه و ایجاد فرهنگ کارآفرینی با استفاده از نوآوری و خلاقیت به ترویج و اشاعه خدمات کارآفرینی
میری، سلامی و مرجانی (۱۳۹۵)	■ سطح تمایل جامعه نسبت به شخصی‌سازی خدمات بیشتر از حد متوسط (۳) است ■ بالاترین اولویت شخصی‌سازی خدمات تحویل مدرک و پایین‌ترین اولویت مربوط به خدمات چکیده‌نویسی است ■ مهم‌ترین ابزار و امکانات لازم برای شخصی‌سازی خدمات وجود اینترنت پرسرعت است
درخشان‌مهر، ابادری و عظیمی خبازان (۱۳۹۷)	■ کتابداران عاملان مؤثر در خدمات اطلاعاتی برای کارآفرینان هستند ■ تقویت ویژگی‌های فردی کارآفرینی و آموزش کارآفرینان موجب رشد و توسعه اجتماعی جامعه و ایجاد بستر فعالیت‌های کارآفرینانه می‌شود ■ ویژگی‌های کارآفرینی در کتابداران به‌طور معناداری از حد متوسط کمتر است

1. Fairbairn

2. Franks & Johns

■ پنج بُعد نوآوری، ریسک‌پذیری، رقابت‌تجاهمی، پیش‌گامی و استقلال‌طلبی‌سازهای اثرگذار بر ایجاد‌گرایش کارآفرینانه در کتابخانه‌های عمومی کشور هستند ■ ابعاد کارایی برنامه‌ها، اثربخشی‌فعالیت‌ها، رضایت‌ارباب‌رجوع و رضایت کارکنان تبیین‌کننده عملکرد سازمانی کتابخانه‌های عمومی کشور هستند	صابری، باب‌الجوائجی، حریری و محمداسماعیل (۱۳۹۵)
■ حمایت‌سازمانی و جو‌سازمانی‌خلاقانه با توسعه کارآفرینی با واسطه‌گری‌خلاقیت و توانمندسازی روان‌شناختی کارکنان کتابخانه‌ها رابطه مستقیم دارد	قاسمی، فرج‌پهلوی، عصاره و ارشدی (۱۳۹۸)
■ امکانات خدمات آموزشی در کتابخانه‌ها بیشتر از سطح متوسط (۱۷ درصد) است ■ امکانات خدمات اطلاع‌رسانی در کتابخانه‌ها در سطح متوسط و بالاتر (۵۶ درصد) است	فلاح کردآبادی (۱۳۹۶)
■ رونق فناوری اطلاعات باعث ارزیابی و پیکربندی مجدد روش‌های ارائه اطلاعات است ■ خصوصی‌سازی انتشار دانش و اطلاعات را به فضایی که در آن بازار و مفهوم اطلاعات به‌عنوان کالا غالب و مفاهیم راهنما در آن حاکم است تغییر داده است	اسمیت^۱ (۲۰۱۸)
■ شهروندان فعال می‌توانند کتابخانه را به فضاهای یادگیری اجتماعی تبدیل کنند ■ داوطلبان کتابخانه نقشی فعال در ارزش افزوده و بهبود خدمات کتابخانه دارند	بن والری سیو^۲ (۲۰۰۷)
■ طراحی مدل عمومی-خصوصی فعالیت‌های توسعه عملکرد کتابخانه ایجاد تعادل بین نیاز به درآمد اضافی و رسالت کتابخانه‌ها با شیوه‌های مقرون‌به‌صرفه	کارآفرینان^۳ در... (۲۰۰۰)
■ تعیین مرکز تجاری اختصاصی به‌عنوان یک عامل کلیدی موفقیت در خدمات کتابخانه عمومی به کارآفرین جامعه حمایت خدمات کارگاه‌ها/سمینارها/کلاس‌ها، جلسات مشاوره توسط آژانس‌های مشارکتی و جلسات پژوهشی	مک‌دونالد^۴ (۲۰۱۵)
■ فرصت منحصربه‌فرد رویکرد توسعه اقتصادی کتابخانه‌های عمومی با حمایت از نیازهای اطلاعاتی تجاری کارآفرینان محلی، برای ایفای نقش مهم در جوامع	لویت، هامیلتون-پنل و فیلس (۲۰۱۰)
■ برنامه‌های حمایتی کتابخانه‌ها از کسب‌وکار معلولان	هاپن‌فیلد، ویکاف، هنسون، مایوت و کرکوود^۵ (۲۰۱۳)
■ کارآفرینان و کسب‌وکارهای کوچک به توسعه اقتصادی جامعه کمک می‌کنند ■ کمک کتابخانه‌های عمومی به کارآفرینان کمک به پیشرفت جوامع است	فرانکز، جانز (۲۰۱۵)
■ برخی از فعالیت‌های کارآفرینانه به کتابخانه‌ها در دریافت کمک‌های مالی یا ایجاد مشارکت‌های جدید یاری می‌رساند	داب^۶ (۱۹۹۰)
■ کتابخانه‌ها موتورهایی برای توانمندسازی اجتماعی و اقتصادی جامعه هستند ■ آموزش مهارت‌های کارآفرینی	ماچارازو، کوسکینن، مکومبو، حموالوا^۷ (۲۰۱۷)
■ مطالعات موردی و افکاری درمورد کارآفرینی در کتابخانه عمومی ■ ایجاد ایده‌هایی برای ابداع مجدد خدمات و پیشنهادات در مقابل سایر خدمات «قیب» کتابخانه‌ها	دانجال^۸ (۲۰۰۹)
■ کتابخانه‌های عمومی اغلب دارای منابع چاپی و الکترونیکی، فضاهای جلسه و برنامه‌نویسی هستند که می‌تواند برای مشتریان کارآفرین مفید باشد	فالكنر^۹ (۲۰۱۸)
■ منابع کتابخانه‌های، فناوری‌ها و تخصص کارکنان برای مشارکت در برنامه‌ریزی کسب‌وکار، انجام تحقیقات بازار، جست‌وجوی سرمایه‌گذاری، کاوش در ارتباطات اجتماعی، یادگیری درمورد جنبه‌های عملی مالکیت معنوی مهم است ■ کتابخانه‌ها و بخش دولتی و خصوصی که درگیر پیشرفت کارآفرینی هستند باید برای ایجاد فرصت‌های جدید یادگیری، کشف، رشد و نوآوری اقتصادی همکاری کنند	وانپر^{۱۰} (۲۰۱۶)
■ آموزش کارآفرینی زنان توسط کتابخانه‌های روستایی در توانمندسازی اقتصادی ■ توسعه اقتصادی و درآمدزایی با ایجاد کارآفرینی برای افراد جامعه	آنگلا و کابانیلا^{۱۱} (۲۰۱۴)

1. Smith
2. Yeen Valerie Siew
3. Entrepreneurs in...
4. Macdonal
5. Hoppenfeld, Wyckoff, Henson, Mayotte & kirkwood
6. Dobb
7. Mcharazo, Koskinen, Mchombu & Hamwaalwa
8. Dhanjal
9. Faulkner
10. Wapner
11. Angela & Cabanilla

کارآفرینی و کتابداران خلاق

کتابداری رشته‌ای دانشگاهی است که گردآوری، ذخیره‌سازی، سازمان‌دهی و بازیابی اطلاعات را به منظور تسریع و افزایش دسترس‌پذیری کاربران مهیا می‌سازد. دانش‌آموختگان این رشته در حین تحصیل، ضمن آشنایی با مبانی نظری، از توانایی‌های امور تخصصی، فنی و خدماتی کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی بهره‌مند می‌شوند تا در این مراکز خدمت کنند. لیکن، گاهی آن‌ها به دلایلی از جمله نبود فرصت‌های شغلی مناسب، عدم پذیرش و استفاده به دلیل تعداد زیاد متقاضیان و حقوق پایین سازمان‌های استخدام‌کننده به استخدام سازمان‌ها در نمی‌آیند. گاهی هم کتابداران شاغل به خاطر علایق شخصی و داشتن ایده‌های خلاقانه تمایل می‌یابند از فرصت‌های موجود استفاده کنند و خود کارآفرین باشند. در هر صورت، شرایط یا پتانسیل رشته عاملی مهم برای این قشر از کتابداران کارآفرین می‌باشد تا به کارآفرینی روی آورند.

پژوهش‌های مذکور در جدول ۵ حکایت از آن دارند که کتابداران دارای بینش راهبردی کارآفرینانه هستند و فرهنگ سازمانی غالب در کتابخانه‌های عمومی فرهنگ کارآفرینانه است و کتابخانه‌ها از محیط حمایتی مطلوبی در جهت حمایت از کتابداران خلاق و کارآفرین برخوردارند (اسدنیا، سقایی طلب و موحدیان، ۱۳۹۴).

فرصت‌های تجاری متخصصان علم اطلاعات برای کارآفرینی فراهم است و چنانچه کتابداران مهارت‌های لازم برای کسب کارآفرینی داشته باشند، می‌توانند کارآفرین باشند (الونی، اوزوگبو^۱، ۲۰۱۳). اوجارانتا^۲ (۲۰۱۸) در تکمیل گفته‌های الونی و اوزوگبو، وجود الزامات موردنیاز برای تبدیل شدن به کارآفرینی در کتابداری را تأیید می‌کند و معتقد است که پیشرفت شغلی در سمت کارآفرینی در زمینه علم اطلاعات و کتابداری وجود دارد. اوجومونا^۳ (۲۰۲۱) مفهوم‌سازی ایده‌ها، مهارت‌ها و مفاهیم نوآورانه برای سرمایه‌گذاری برای کتابداران و اطلاع‌رسانان، بدون وابستگی سازمانی، کاری خلاقانه است که کتابداران می‌توانند کارآفرینی کنند.

یافته‌های پژوهش‌های انجام‌شده نشان می‌دهد کتابداران خلاق می‌توانند با حمایت کتابخانه‌های عمومی، با فراهم‌آوری الزامات کارآفرینی از جمله آموزش، حل موانع قانونی، حمایت از ایده‌های خلاقانه و سرمایه‌گذاری کارآفرین باشند.

جدول ۵. کارآفرینی و کتابداران خلاق

نام نویسنده و سال	مهم‌ترین یافته
اسدنیا، سقایی طلب و موحدیان (۱۳۹۴)	- کتابداران دارای بینش استراتژیک کارآفرینانه هستند و فرهنگ سازمانی غالب در کتابخانه‌های عمومی فرهنگ کارآفرینانه است - کتابخانه از محیط حمایتی مطلوبی در جهت حمایت از کتابداران خلاق و کارآفرین برخوردار است
حیدر و مردمی (۱۳۹۵)	کارآفرینی شخصی (درآمدزایی با استفاده از ساخت تجهیزات و وسایل خدمات کتابخانه‌ها)
الونی، اوزوگبو (۲۰۱۳)	- فرصت‌های تجاری متخصصان علم اطلاعات برای کارآفرینی شخصی - مهارت‌های لازم برای متخصصان LIS در کارآفرینی - ویژگی‌های کارآفرینی و چالش‌های مانع ورود متخصصان به LIS
اوجارانتا (۲۰۱۸)	- پیشرفت شغلی در سمت کارآفرینی در زمینه علم اطلاعات و کتابداری - الزامات موردنیاز برای تبدیل شدن به کارآفرین در کتابداری
اوجومونا (۲۰۲۱)	مفهوم‌سازی ایده‌ها، مهارت‌ها و مفاهیم نوآورانه برای سرمایه‌گذاری برای کتابداران و اطلاع‌رسانان، بدون وابستگی سازمانی
هاپن‌فلد، ملافی ^۴ (۲۰۱۵)	- حمایت کتابخانه‌ها از پژوهشگران کارآفرین - حمایت کتابخانه از کارآفرینان فعلی و بالقوه و دانشجویانی که به دنبال داده‌های مشابه هستند

1. Elonye and Uzuegbu
2. Ojaranta
3. Ujoununna
4. Hoppenfeld & Malafi

روش‌های درآمدزایی

امروزه رکن اقتصادی و تغییر شرایط کار سبب شده تا کارآفرینی یکی از واژه‌های پرتکرار در روزگار ما باشد. با وجود اینکه از عمر علمی کارآفرینی حدود صد سال می‌گذرد، هنوز اصطلاحی جدید است و بسیاری از سازمان‌ها و افراد آن را بهترین راه نجات برای عبور از مشکلات اقتصادی می‌دانند. اصلی‌ترین بخش کارآفرینی به درآمدزایی آن برمی‌گردد. به همین دلیل، ایده‌پردازی باید به ایجاد و افزایش درآمد کمک کند. اساس این کار هم ایده‌پردازی است؛ البته نه به این معنا که مفهوم کاملاً جدیدی معرفی شود، بلکه تزریق خلاقیت به ایده‌های قدیمی هم می‌تواند کسب‌وکاری تازه باشد.

پژوهش‌های ذکر شده در جدول ۶ به شیوه‌های درآمدزایی در کتابخانه‌های عمومی اشاره دارند. ویک (۲۰۱۸) از روش‌های درآمدزایی با ارائه خدمات اطلاعاتی با دریافت هزینه، حق عضویت و جریمه تأخیر صحبت می‌کند و پژوهش انجمن دولت محلی (۲۰۱۶) کسب درآمد از پیشنهادهای ارزش افزوده، پذیرایی و کرایه فضا را به آن می‌افزاید که با کمک ایده‌پردازی و خلاقیت قابلیت درآمدزایی می‌یابند. کارآفرینی فرهنگی در کتابخانه‌ها روندی جدید است که موجب رشد و توانایی جذب افراد خلاق، ایجاد فضای خلاقانه و ایجاد خوشه‌های خلاق می‌شود (نیچ‌بوره، ۲۰۰۶). پتانسیل بالای منابع دیجیتالی و مواد الکترونیکی (ژو و ما^۱، ۲۰۱۷) و وجود مواد سمعی و بصری در کتابخانه‌های عمومی منابعی هستند که می‌توانند ارزش اقتصادی ایجاد کنند (موریس، آیر و جونز^۲، ۲۰۰۶). از یافته‌های پژوهش‌های فوق این‌گونه استنباط می‌شود که راه‌روش‌های گوناگونی برای کتابخانه‌های عمومی وجود دارد که می‌توانند با ایده‌پردازی خلاقانه بدون لطمه زدن به کارکرد اصلی کتابخانه درآمدزایی داشته باشند.

جدول ۶. روش‌های درآمدزایی

نام نویسنده و سال	مهم‌ترین یافته
اکبری (۱۴۰۰)	- اقتصاد خلاق فرصتی است تا کتابخانه‌ها از طریق هنر، فرهنگ و علم درآمدزایی کنند. - کسب درآمد خلاقانه گامی بلند برای استقلال بودجه و کاهش فشار بار مالی است - کاهش دغدغه‌های معیشتی کارکنان، تأمین اعتبار منابع روزآمد و نگهداری و تعمیر ساختمان‌ها
قاسمی، فرج‌پهلوی و عصاره (۱۳۹۷)	طراحی مدل کارآفرینی سازمانی کتابخانه‌های عمومی با توجه به متغیر بودن محیط و شرایط بی‌ثبات و ظهور کسب‌وکارها و رقبای جدید، راهکاری مفید برای اصلاح ساختاری و مدیریتی توسعه بسترهای کارآفرینی سازمانی مدیران است
سیدی (۱۳۹۰)	فعالیت‌های کتابخانه عمومی در توسعه و ترویج کارآفرینی در قالب خدمات آموزشی، اطلاع‌رسانی، پژوهشی، مشاوره‌ای و جنبی قابل اجراست
عباسی و عیدی (۱۳۹۹)	- مدل کسب‌وکار سه‌لایه، لایه‌های اقتصادی، زیست‌محیطی و اجتماعی به خلق ارزش‌های نوآورانه برای سازمان می‌پردازد - این مدل کسب‌وکار را می‌توان در ساختمان‌های ویژه یا مکان‌های متعلق به سازمان‌ها یا به صورت کتابخانه‌های سیار اجرا کرد
اندروز، رایت و راسکن (۲۰۱۶)	نوآوری در منابع کتابخانه‌ای، سرگرمی‌های الکترونیکی و فرصت‌های گذراندن اوقات فراغت با شبکه‌های مجازی یا مربوط به تغییرات در فضای کتابخانه منبع درآمدند
موریس، آیر و جونز (۲۰۰۶)	- ارائه مواد سمعی و بصری در کتابخانه‌های عمومی می‌تواند ارزش اقتصادی ایجاد کند - با صرف هزینه هر ۱۰۰ پوند برای سمعی و بصری، ۱۳۴ پوند سود مستقیم دریافت می‌شود
آناکرافت ^۱ (۱۹۹۸)	- کتابخانه‌های عمومی در حال انجام سرمایه‌گذاری‌های تجاری هستند که شامل فروش محصولات و خدمات می‌شود - در سرمایه‌گذاری‌های تجاری، باید ملاحظات، مأموریت کتابخانه، توانایی آن، تأثیر مالی، جنبه‌های قانونی، ارزش روابط با جامعه، و مسائل حرفه‌ای و اخلاقی را در نظر گرفت

1. Zhou & Ma
2. Morris, Ayre & Jones
3. Anne Craft

■ ارائه خدمات اطلاعاتی با دریافت هزینه، حق عضویت، جریمه تأخیر	ویک (۲۰۱۸)
■ کسب درآمد از پیشنهادها ارزش افزوده، پذیرایی، کرایه فضا	انجمن دولت محلی (۲۰۱۶)
■ کتابخانه‌ها پتانسیل بالایی برای درآمدزایی از دارایی‌ها و خدمات دیجیتال دارند ■ موقعیت مالی قوی‌تر مزیت رقابتی کتابخانه‌ها را تقویت می‌کند	ژو و ما (۲۰۱۷)
■ توسعه خلاقیت و علاقه مقامات محلی به صنعت خلاق فرصتی برای ارتقای کتابخانه‌ها است ■ کارآفرینی فرهنگی در کتابخانه‌ها روندی تازه است که موجب رشد و توانایی جذب افراد خلاق، ایجاد فضای خلاقانه و ایجاد خوشه‌های خلاق می‌شود	نیچ‌بوره (۲۰۰۶)

موانع و چالش‌های کارآفرینی

کارآفرینی امروزه به راهبردی‌ترین و مهم‌ترین ابزار توسعه اقتصادی جوامع تبدیل شده و نقشی مهم برای حضور فعال در توسعه پایدار و حل مشکلات جامعه یافته است. ظرفیت‌سازی برای توسعه کارآفرینی مستلزم ارائه آموزش‌ها و مهارت‌های کارآفرینی با رویکرد بازارمحور و بر اساس نیازهای جامعه است (ماچارزو، کوسکینن، مکومبو و حموالوا، ۲۰۱۷).

کارآفرین و کارآفرینی نقطه‌قوت توسعه اجتماعی و اقتصادی جامعه است. لیکن، گاهی موانع و چالش‌هایی در مسیر کارآفرینی قرار می‌گیرد که باعث تهدید و توقف آن می‌شود. توسعه کارآفرینی نیازمند شناخت و رفع موانع و ایجاد زمینه‌های مناسب برای توسعه فعالیت‌های تولیدی و خدماتی است. در کارآفرینی، بسیاری از موانع ناخواسته از پیامد و بازخورد به کارگیری فنون مدیریت سنتی در سازمان ایجاد می‌شود. در برخی موارد، این موانع از عدم آموزش مناسب، عدم شناخت موقعیت، عدم باور به خلاقیت و توانایی و عدم حمایت مدیریت ناشی می‌شود، که برای برون‌رفت از این بن‌بست‌ها و مشکلات رفع موانع الزامی است.

پژوهش‌های ذکر شده در جدول ۷ به این نکته اشاره دارند که موقعیت کتابخانه‌های عمومی در این اواخر از نظر ساختار و تعداد کاربران فعال روندی منفی داشته است، ولی این حقیقت که کتابداران تلاش دارند کتابخانه‌های خود را با فناوری اطلاعات و ارتباطات گسترش دهند حائز اهمیت است (پاپچونوا، اوربانیکووا و دوراک^۱، ۲۰۱۷). موانع اخلاقی بزرگ‌ترین مانع و چالش پیش روی کتابخانه‌های عمومی است؛ زیرا فعالیت‌های خلاقانه باید با اهداف/مأموریت‌های کلی و اصل خدمات رایگان کتابخانه‌های عمومی برای اقشار جامعه منطبق باشد و به دانش عمومی و توسعه جذب مخاطب کمک کند، نه اینکه ماهیت و کیفیت کار به سمت تجارت سوق داده شود و اصل اهداف کتابخانه آسیب بیند (اکبری، ۱۴۰۰). بر همین اساس، آناکارافت (۱۹۹۸) برای سرمایه‌گذاری‌های تجاری در کتابخانه‌ها، ملاحظات، مأموریت و توانایی کتابخانه، تأثیر مالی، جنبه‌های قانونی، ارزش روابط با جامعه و مسائل حرفه‌ای و اخلاقی را مطرح می‌کند. پاتوز (۲۰۱۴) نیز بر اصل تولید درآمد برای تکمیل بودجه کتابخانه‌های عمومی تأکید دارد. با این حال، ناسازگاری‌های بالقوه بین برخی روش‌های تولید درآمد و اصول اخلاقی کتابخانه‌ها را نیز مطرح می‌کند. نوروزی و چمرلو (۱۳۹۱) موانع و چالش‌های کارآفرینی در کتابخانه‌های عمومی را کم‌اهمیت جلوه دادن موضوع خلاقیت می‌دانند و معتقدند باید به موضوع خلاقیت در کتابخانه توجه شود. از دیگر موانع کتابخانه‌های عمومی می‌توان به بازاریابی خدمات کتابخانه‌ای و آموزش کارآفرینی اشاره کرد که با مشکلاتی از قبیل بسته‌بندی مجدد محصول، قیمت‌گذاری، و راهبردهای درآمدزایی مواجه هستند (اوجولا و ایکگون، ۲۰۱۸).

جدول ۷. موانع و چالش‌های کار آفرینی-درآمدزایی

نام نویسنده و سال نشر	مهم‌ترین یافته‌ها
غفاری و شایانفر (۱۴۰۰)	- بسترسازی درآمدزایی در قانون اداره کل کتابخانه‌های عمومی - نیاز بخش تجاری کتابخانه به متخصصان ارتباطات برای استراتژی بازاریابی و تبلیغ محصولات و خدمات
صفوی و مرادی (۱۳۹۲)	- مهم‌ترین مانع ترغیب دانش‌آموختگان کتابداری و اطلاع‌رسانی به ایجاد کارآفرینی و اشتغال‌زایی نبود آموزش مناسب کسب درآمد از مهارت‌های حرفه‌ای است - نبود نهادهای حمایتی رسمی و غیررسمی مناسب‌ترین عامل عدم کارآفرینی است - ضرورت افزوده شدن واحد کارآفرینی به واحدهای درسی رشته کتابداری
طبرسا، احمدزاده و اسماعیلی گیوی (۱۳۹۱)	- کارآفرینی سازمانی در نهاد کتابخانه‌های عمومی در سطح مطلوبی قرار ندارد - مؤلفه‌های ساختار سازمانی، جو سازمانی و فرهنگ سازمانی نوآور در سطح مطلوبی نیستند - مؤلفه قابلیت‌های نیروی انسانی در سطح مطلوبی قرار دارد
نوروزی و چمرلو (۱۳۹۱)	- بهره‌گیری از روش‌های تعیین خلاقیت و رضایت شغلی در کتابخانه‌های عمومی با توجه به ماهیت آن‌ها در ارائه خدمات به همه اقشار جامعه نتایج کمی و کیفی قابل توجهی دارد - موضوع خلاقیت در کتابخانه‌های عمومی آن‌چنان‌که باید مورد توجه قرار نگرفته است - کتابداران مرد نسبت به زن خلاقیت کمتری دارند
پاپچونوا، اوربانیکووا و دووراک (۲۰۱۷)	- آشننگی در موقعیت کتابخانه‌های عمومی در چند سال اخیر - تلاش کتابداران در رقابت با گسترش فناوری اطلاعات و ارتباطات - خودگردانی کتابخانه‌های محلی
پاوتز (۲۰۱۴)	- تولید درآمد برای تکمیل بودجه کتابخانه‌های عمومی ضروریست، اما ناسازگاری‌های بالقوه بین برخی روش‌های تولید درآمد و اصول اخلاقی کتابخانه‌ها وجود دارد - برخی از روش‌های تولید درآمد خاص است و فقط در محیط‌های سیاسی، قانونی و فرهنگی خاص، و برخی توسط کتابداران قابل اجرا هستند - تولید درآمد دشوار است و به مهارت نیاز دارد
اوجولا و ایکگون (۲۰۱۸)	- خدمات کتابخانه برای کاربران به روش‌های سنتی جذاب و سودآور نیست. سودآوری مستلزم تبدیل خدمات کتابخانه به محصولات قابل فروش است تا از این طریق درآمدی برای کتابخانه ایجاد شود - بازاریابی خدمات کتابخانه‌ای و آموزش کارآفرینی با مسائلی مانند بسته‌بندی مجدد محصول، قیمت‌گذاری، جمع‌آوری بودجه برای آموزش کارآفرینی، استراتژی‌های حمایت مواجهه است
پاوتز و پولتر (۲۰۱۴)	- تلاش کتابداران با انواع روش‌های تولید درآمد، برای جبران کاهش بودجه کتابخانه عمومی - کتابداران چه چیزی را برای ایجاد درآمد اضافی برای حفظ خدمات عمومی اخلاقی و یا در تضاد با اخلاق کتابخانه‌های عمومی می‌دانند
آناکارافت (۱۹۹۸)	- کتابخانه‌های عمومی در حال انجام سرمایه‌گذاری‌های تجاری هستند که شامل فروش محصولات و خدمات می‌شود. - در سرمایه‌گذاری‌های تجاری، باید ملاحظات، مأموریت کتابخانه، توانایی آن، تأثیر مالی، جنبه‌های قانونی، ارزش روابط با جامعه، و مسائل حرفه‌ای و اخلاقی را در نظر گرفت
اوگوو و ایزبانی ^۱ (۲۰۱۲)	۷۰ درصد دانشجویان نسبت به فرصت‌های کارآفرینی در کتابداری ناآگاه هستند - دانشجویان به دلیل آموزش ناکافی، هنوز فرهنگ و طرز فکر نسبت به کارآفرینی را نمی‌دانند - دوره‌های کارآفرینی و آموزش عملی در جنبه‌های مختلف فناوری اطلاعات در برنامه درسی کتابداری گنجانده شود
گیویگا و کلاوله ^۲ (۲۰۱۴)	- قیمت‌گذاری اطلاعات و کارآفرینی - چالش‌ها و موانع توسعه حرفه کتابداری و اطلاع‌رسانی
آگارد و آرگولو ^۳ (۲۰۱۵)	- چهارچوب عملی کسب‌وکار برای کتابداران در کتابخانه‌های عمومی - دریافت مجوز الکترونیکی کارآفرینانه
جاسیک ^۴ (۲۰۱۳)	- مزایا و چالش‌های مدیریت کارآفرینانه - ارائه بینش نو و انواع فعالیت‌های کارآفرینانه در کتابخانه‌های عمومی

1 . Ugwu & Ezeani
 2 . Gboyega & Kolawole
 3 . Agaard & Arguello
 4 . Jusic

بحث و نتیجه گیری

مطالعه پژوهش‌ها نشان داد از مجموعه ۶۰ پژوهش بازبایی شده، ۴۰ درصد از پژوهش‌ها فارسی و ۶۰ درصد از پژوهش‌ها غیر فارسی بودند. مجموعه پژوهش‌های غیر فارسی شامل ۱۶ مقاله، ۶ همایش و ۲ پایان‌نامه و پژوهش‌های فارسی نیز شامل ۳۵ مقاله و ۱ همایش می‌شود، و این امر حاکی از رویکرد اقتصاد خلاق، کارآفرینی و درآمدزایی در کتابخانه‌های عمومی کشورهای جهان دارد.

نتایج پژوهش‌های انجام‌شده در خصوص علت انگیزه پژوهش‌های کارآفرینی و درآمدزایی در کتابخانه‌های عمومی حکایت از این دارد که آن‌ها هرگز به سودآوری اقتصادی و تجارت فکر نکرده‌اند، بلکه منظور از کارآفرینی و درآمدزایی، ارائه خدمات دارای کیفیت بهتر و تلاش برای حفظ ارزش‌های خدمات عمومی در سایه کسب حمایت‌های مالی‌ای است که از طریق اقتصاد خلاق در آمد اضافی کسب می‌کنند.

نتایج پژوهش‌های انجام‌شده در مورد اهمیت موضوع کارآفرینی یا درآمدزایی حاکی از آن است که از مجموعه پژوهش‌های انجام‌شده ۴۳/۳ درصد منابع به موضوع کارآفرینی و ۱۸/۳ درصد به درآمدزایی پرداخته‌اند. این واقعیتی انکارناپذیر است که تلاش کتابخانه‌های عمومی برای کارآفرینی با هدف اشتغال‌زایی و کسب سود نیست، بلکه برای حفظ ارزش‌ها و مشروعیت سرمایه اجتماعی و انجام مسئولیت‌های اجتماعی است. اگرچه معمولاً کارآفرینی به درآمدزایی منتهی می‌شود، اما به نظر می‌رسد پژوهشگران در پژوهش‌های انجام‌شده به دلایلی اعم از فرهنگی و اجتماعی جانب احتیاط نگه داشته و از ذکر صریح لفظ درآمدزایی اجتناب کرده یا حتی شأن کتابخانه‌های عمومی را مناسب برای بیان لفظ درآمدزایی ندانسته و آن را در لفافه بیان کرده‌اند. با این حال، به نظر می‌رسد با توجه به اوضاع و احوالی که کتابخانه‌های عمومی از نظر بودجه و منابع مالی دارند، بهتر است موضوع درآمدزایی به نحوی شفاف و بدون هیچ نگرانی ارزیابی شود.

نتایج پژوهش‌های انجام‌شده درباره روش‌هایی کارآفرینی و درآمدزایی حاکی از آن است که اقتصاد خلاق فرصتی مغتنم برای کتابخانه‌های عمومی به‌منظور درآمدزایی اضافی از طریق خلاقیت است. کتابخانه‌های عمومی می‌توانند در قالب توسعه و ترویج کارآفرینی مانند برگزاری کارگاه‌های آموزشی هنری، خدمات آموزشی، اطلاع‌رسانی، پژوهشی و مشاوره‌ای درآمد کسب کنند، یا با استفاده از مدل کسب و کار سه‌لایه در ساختمان‌های کتابخانه‌ها یا مکان‌های متعلق به آن‌ها با حفظ لایه‌های اقتصادی، زیست محیطی و اجتماعی مانند پذیرایی و اجاره فضا به خلق ارزش‌های نوآورانه پرداخته و درآمدزایی کنند. تعدادی از پژوهش‌ها نیز به بازنگری شیوه‌های درآمدزایی خدمات اطلاعاتی سنتی دریافت هزینه مانند، دریافت حق عضویت، جریمه آسیب‌زدگی، جریمه تأخیر یا ارائه مواد سمعی و بصری منطبق با شرایط اقتصادی اشاره داشته که برای کتابخانه‌های عمومی ارزش اقتصادی ایجاد می‌کنند. بخشی دیگر نیز به سرمایه‌گذاری‌های تجاری در کتابخانه‌های عمومی اشاره کرده‌اند که شامل فروش محصولات و خدمات کارآفرینی در درون یا بیرون از کتابخانه می‌شود ولی در شبکه‌های سراسری کتابخانه‌های عمومی به فروش می‌رسند.

نتایج پژوهش‌های انجام‌شده نشان می‌دهد که ۲۱/۶ درصد از منابع به چالش‌ها و موانع درآمدزایی اشاره دارند. بنا بر این پژوهش‌ها، مهم‌ترین چالش موانع قانونی و دستورالعمل‌های قانونی است که کتابخانه‌های عمومی بدون مجوزهای قانونی حق پرداختن به فعالیت اقتصاد خلاق را ندارند. علاوه بر چالش موانع قانونی، مسائل حرفه‌ای و اخلاقی کتابخانه‌های عمومی ناظر به مأموریت‌های اصلی آن‌ها، یعنی ارائه خدمات رایگان و همگانی، نیز وجود دارد. به نظر می‌رسد باید فعالیت‌های خلاقانه با اهداف و مأموریت‌های کلی و اصل خدمات رایگان کتابخانه‌های عمومی برای اقشار جامعه منطبق باشد و به دانش عمومی و توسعه جذب مخاطب کمک کند، نه اینکه ماهیت و کیفیت کار به سمت تجارت سوق داده شود و اصل کار کتابخانه آسیب ببیند.

چالش دیگر درآمدزایی، عدم آموزش مناسب کسب درآمد از مهارت‌های حرفه‌ای، عدم آشنایی با بازاریابی و ضرورت افزودن دوره‌های کارآفرینی و آموزش عملی در جنبه‌های مختلف فناوری اطلاعات و ارتباطات در برنامه درسی رشته کتابداری است. کتابداران شاغل در کتابخانه‌ها به‌خاطر محدودیت‌های حرفه‌ای، دارای خلاقیت‌ها و

قابلیت‌های مناسب در سطح مطلوب برای امور کسب و کار نیستند، و از این رو جذب نیروهای متخصصان ارتباطات برای اجرای استراتژی بازاریابی و تبلیغ محصولات، قیمت‌گذاری اطلاعات و توسعه کارآفرینی در کتابخانه‌های عمومی ضرورت دارد. از موانع و چالش‌های دیگر می‌توان به ارائه خدمات سنتی کتابخانه‌های عمومی اشاره کرد که برای کاربران عصر اطلاعات جذابیت ندارند. کاربران امروزی در حالت عادی به دنبال کاری هستند که به علاقه‌مندی‌ها، احساسات و سرگرمی‌های آن‌ها نزدیک باشد و به نوعی با زندگی آن‌ها گره خورده باشد. بر اساس مطالعه‌ای، بسیاری از فناوری‌های پیشرفته در سراسر جهان می‌تواند به وسیله نیروی کار ارزان‌تر دوباره انجام شود، اما آفرینش‌های هنری اصلی، طراحی‌های ابتکاری و دیگر سطوح بالاتر خلاقیت نمی‌توانند به راحتی و دوباره انجام شوند (دانشکده هنر و طراحی^۱، ۲۰۱۵)، این کاری است که از کتابخانه انتظار می‌رود.

در ادامه، پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آینده موارد زیر مدنظر قرار گرفته شوند:

- بررسی نقش کتابخانه‌های عمومی در توسعه کسب و کارهای محلی؛
- شناسایی موانع و خلأهای قانونی در آمدزایی در کتابخانه‌های عمومی؛
- بررسی نقش کتابخانه‌های عمومی در آموزش و حمایت از کارآفرینی در مناطق روستایی و محروم.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

- آباد، ضیاء‌اله؛ حسن‌زاده، محمد؛ وزندیان، فاطمه (۱۳۹۰). بررسی ابعاد درآمدی کتابخانه‌های عمومی کشور از دیدگاه مدیران و کتابداران و ارائه چارچوبی برای درآمدزایی آن‌ها [پایان‌نامه کارشناسی ارشد]. دانشگاه تربیت مدرس.
- اسدنیاء، ابوالفضل؛ سقایی، طلب؛ مرضیه؛ و موحدیان، قاسم (۱۳۹۴). سنجش رفتار کارآفرینی سازمانی کارکنان نهاد کتابخانه‌های عمومی: مطالعه موردی کارکنان کتابخانه‌های عمومی استان زنجان. مدیریت اطلاعات و دانش‌شناسی، (۴)، ۷۱-۸۱.
- اکبری، عسگر (۱۴۰۰). الگوی امکان‌سنجی اقتصاد خلاق در کتابخانه‌های عمومی: با روش گراند تئوری. تحقیقات اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های عمومی، ۲۷(۴)، ۵۸۱-۶۱۰.
- اکبری، عسگر (۱۴۰۱). بهبود بهره‌وری مدیریت دانش در کتابخانه‌های دانشگاهی: نظریه داده‌بنیاد. پژوهش‌نامه اطلاع‌رسانی و کتابداری، ۱۲(۲)، ۷۶-۸۹.
- بهزادی، حسن؛ موسوی، مریم؛ و سنجی، مجیده (۱۳۹۱). بررسی رابطه جو سازمانی و تعهد سازمانی کتابداران کتابخانه‌های عمومی شهر مشهد از دیدگاه کتابداران. تحقیقات اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های عمومی، ۱۸(۳)، ۴۰۷-۴۲۶.
- بیگی، ملیحه؛ دادخواه، نیره؛ و عامل، فرزانه (۱۳۹۸). توسعه کسب‌وکارهای نوپا در کتابخانه‌های عمومی [ارائه مقاله]. هفتمین همایش ملی مدیران فناوری اطلاعات، ۲۰ آبان، ایران <https://civilica.com/doc/999752>
- حسین‌زاده، پری (۱۳۹۵). درآمدزایی در کتابخانه‌های عمومی: شیوه‌های نوین برای ارائه خدمات بیشتر [ارائه مقاله]. نهمین همایش سراسری اتحادیه انجمن‌های علمی دانشجویی کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران، تهران. <https://www.gisoom.com/book/1395/11317725>
- حیدری، حسین؛ و مردمی، سمیه (۱۳۹۵، ۲۰ آبان). فروشگاه محصولات کتاب‌خوانی و کتابخانه‌های عمومی [ارائه مقاله]. نهمین همایش ملی ساختارهای نوین شغلی علم اطلاعات و دانش‌شناسی؛ گذشته، حال، آینده، ایران. <https://taaghche.com/book/29926>
- دانش، محمد (۱۳۹۶). شناسایی و اولویت‌بندی عوامل شکست و موفقیت تجاری سازی فناوری در شرکت‌های دانش‌بنیان [پایان‌نامه کارشناسی ارشد]. دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات، تهران.
- درخشان‌مهر، علی؛ اباذری؛ و عظیمی خبازان، فرنوش (۱۳۹۷). مطالعه و بررسی رابطه بین ویژگی‌های شخصیتی کارآفرینی با کارایی کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان قم. دانش‌شناسی، ۱۱(۴۰)، ۵۸-۷۰.
- سیدی، زینب‌سادات (۱۳۹۰). امکان‌سنجی نقش کتابخانه‌های عمومی در توسعه و ترویج کارآفرینی از دیدگاه کتابخانه‌های عمومی استان اصفهان [پایان‌نامه کارشناسی ارشد]. دانشگاه اصفهان.
- صابری، محمد کریم؛ باب‌الحوادثی، فهیمه؛ حریری، نجلا؛ و محمداسماعیل، صدیقه (۱۳۹۵). مدل‌یابی تأثیر گرایش کارآفرینانه بر عملکرد سازمانی نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور. تحقیقات اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های عمومی، ۲۲(۱)، ۵۳-۷۲.
- صفوی، زینب؛ و مرادی، خدیجه (۱۳۹۲). چالش‌های و موانع ترغیب دانش‌آموختگان رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی به ایجاد کارآفرینی و اشتغال‌زایی. نظام‌ها و خدمات اطلاعاتی، ۲(۶)، ۵۵-۶۶.
- طبرسا، غلامعلی؛ احمدزاده، آرمان؛ و اسماعیلی گیوی، محمدرضا (۱۳۹۱). بررسی وضعیت کارآفرینی سازمانی در نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور. تحقیقات اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های عمومی، ۱۸(۳)، ۳۶۳-۳۷۴.
- عباسی، علی؛ و عیدی، فاطمه (۱۳۹۹). مدل کسب‌وکار سه‌لایه (TLBM) چپستی و چگونگی آن در نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور [ارائه مقاله]. ششمین کنفرانس ملی علوم انسانی و مطالعات مدیریت. <https://civilica.com/doc/1233114>
- غفاری، سعید؛ و شایانفر، لادن (۱۴۰۰، ۳۰ خرداد). درآمدزایی برای کتابخانه‌های عمومی استان قم [ارائه مقاله]. نهمین کنفرانس ملی توسعه پایدار در علوم تربیتی و روان‌شناسی، مطالعات اجتماعی و فرهنگی. <https://civilica.com/doc/1239185>
- غفاری، سعید؛ زکیانی، شعله؛ و صدرا، فاطمه (۱۳۹۹). ارزیابی و تهیه‌بندی درآمدزایی کتابخانه‌ها با رویکرد گردشگری فرهنگی، با استفاده از مدل‌های تصمیم‌گیری چندشاخصه (AHP) مطالعه موردی: کتابخانه‌های عمومی منتخب شهر تبریز [ارائه مقاله]. دومین کنفرانس ملی علوم انسانی و توسعه، شیراز. <https://civilica.com/doc/1183451>
- فلاح‌کردآبادی، مرضیه (۱۳۹۶). نقش کتابخانه‌های عمومی در کارآفرینی از دیدگاه مدیران [ارائه مقاله]. اولین کنفرانس ملی پژوهش‌های نوین ایران و جهان در مدیریت، اقتصاد و حسابداری و علوم انسانی، شیراز. <https://civilica.com/doc/675239>
- قاسمی، مژگان؛ فرج‌پهلوی، عبدالحسین؛ عصاره، فریده؛ و ارشدی، نسرين (۱۳۹۷). طراحی و آزمون الگویی از پیشایندهای مؤثر بر توسعه کارآفرینی سازمانی در بین کارکنان نهاد کتابخانه‌های عمومی استان خوزستان. تحقیقات اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های عمومی، ۲۴(۲)، ۳۴۱-۳۵۶.
- قاسمی، مژگان؛ فرج‌پهلوی، عبدالحسین؛ عصاره، فریده؛ و ارشدی، نسرين (۱۳۹۸). رابطه حمایت سازمانی و جو خلاقانه با توسعه کارآفرینی با واسطه‌گری توانمندسازی و خلاقیت در کارکنان کتابخانه. روش‌ها و مدل‌های روان‌شناختی، ۱۰(۳۵)، ۱۰۱-۱۱۷.
- کاظمی، راضیه؛ و سیفی، لیلی (۱۳۹۸). نقش کتابخانه‌های عمومی و دانشگاهی در ترویج و اشاعه خدمات کارآفرینی: مرور نظام‌مند. مطالعات ملی کتابداری و سازمان‌دهی اطلاعات، ۳۰(۲)، ۳۹-۵۷.
- کاظمی، مهدی؛ کامالیان، امین‌رضا؛ و طالبی‌زاده، محدثه (۱۳۹۱). کارآفرینی فرهنگی و صنایع خلاق [ارائه مقاله]. کنفرانس ملی کارآفرینی و مدیریت کسب‌وکارهای دانش‌بنیان. <https://civilica.com/doc/174977>
- مریدیان‌پیردوستی، علی؛ فرج‌الهی، بهنام؛ و برومندی، نرگس (۱۳۹۵). خلاقیت اقتصادی در کارآفرینی خلاق (برخی کشورهای کارآفرین خلاق) [ارائه مقاله]. اولین همایش ملی اقتصاد خلاق، تهران. <https://civilica.com/doc/616197>

میری، انیس؛ سلامی، مریم؛ و مرجانی، سیدعباس (۱۳۹۵). شخصی‌سازی ارائه خدمات در کتابخانه‌های عمومی از دیدگاه کتابداران کتابخانه‌های عمومی شهر مشهد. پژوهش‌نامه کتابداری و اطلاع‌رسانی، ۶(۲)، ۲۲۷-۲۴۳.

نصیری‌قرقانی، بابک؛ و پیرمحمدزاده، امین (۱۳۹۵). عوامل مؤثر برای فعال کردن اقتصاد خلاق [ارائه مقاله]. اولین همایش ملی اقتصاد خلاق دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران غرب. <https://civilica.com/doc/616162>

نقیب‌السادات، سیدرضا (۱۳۸۷). تعریف، ادبیات و نقش صنایع فرهنگی در توسعه همه‌جانبه کشور. کتاب ماه علوم اجتماعی، ۱۰(۱)، ۱۶-۱۸.

نوروزی، یعقوب؛ و چمرلو، علی (۱۳۹۲). بررسی رابطه جنسیت و رضایت شغلی با خلاقیت کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان مرکزی. دانش‌شناسی، ۶(۲۰)، ۱۰۹-۱۲۰.

References

- Abad, Z., Hassanzadeh, M., & Zandian, F. (2011). *Investigating the revenue dimensions of the country's public libraries from the perspective of managers and librarians and providing a framework for their revenue generation*. [Master's thesis]. Tarbiat Modares University. (in Persian)
- Abbasi, A., & Eidi, F. (2020). *What is the three-layer business model (TLBM) and how is it in the institution of public libraries of the country* [Paper presentation]. 6th National Conference on Humanities and Management Studies. (in Persian) <https://civilica.com/doc/1233114>
- Aagaard, P., & Arguello, N.Z. (2015). Practical approaches to compliances for entrepreneurial uses of licensed databases in libraries. *Reference Services Review*, 43(3), 419-438. <https://doi.org/10.1108/RSR-03-2015-0016>
- Akbari, A. (2022). Improving Knowledge Management Productivity in Academic Libraries: A Data Foundation Theory. *Library and Information Science Research*, 12(2), 76-98. (in Persian)
- Akbari, A. (2022). The feasibility study of creative economics in public libraries by grounded theory method. *Research on Information Science and Public Libraries*, 27(4), 581-610. (in Persian)
- Andrews, C., Wright, S. E., & Raskin, H. (2016). Library learning spaces: Investigating libraries and investing in student feedback. *Journal of Library Administration*, 56(6), 647-672. <https://doi.org/10.1080/01930826.2015.1105556>
- Angela, G., & Cabanilla, C. (2014). *Targeting disadvantaged women-advancing women's empowerment through library entrepreneurship workshops*. Retrieved Jan 29, 2022, from <http://library.ifla.org/980/1/166-cabanilla-en.pdf>
- Anne Craft, M. (1998). Public library business ventures - risks, rubs and revenue. *The Bottom Line*, 11(4), 140-145. <https://doi.org/10.1108/08880459810241787>
- Arts Council England (2014). Income generation for public libraries a practical guide for library service commissioners and providers in England. *Commissioned by Arts Council England*. www.locality.org.uk/wp-content/uploads/Income-Generation
- Asadnia, A., Saghaei Talab, M., & Movahedian, G. (2015). Measuring the entrepreneurship organizational behavior of public libraries staff: Case study of Zanjan province staffs. *Journal of Knowledge and Information Management*, 2(4), 71-81. (in Persian)
- Awujoola, A. O., & Ikegune, D. O. (2018). Entrepreneurship education in library and information science and marketing of library services: Issues in Nigeria. *The International Journal of Business Management and Technology*, 2(3), 35-41. <https://www.theijbmt.com/archive/0921/1055673654.pdf>
- Behzadi, H., Moosavi, M., Sanji, M. (2012). A study of the relationship between organizational atmosphere and librarians' organizational commitment in Mashhad city public libraries. *Research on Information Science & Public Libraries*, 18(3), 407-426. (in Persian)
- Bigi, M., Dadkhah, N., & Amal, F. (2019). *Development of start-up businesses in public libraries* [Paper presentation]. The 7th National Conference of Information Technology Managers, November 20, Iran. (in Persian)
- Cartmill, D. (2005). Charging for public library services. *Library Management*, 13(6), 25-41. <https://doi.org/10.1108/01435129210021829>
- Danesh, M. (2017). Identifying and prioritizing the failure and success factors of technology commercialization in knowledge-based companies. [Master's thesis]. Islamic Azad University, Science and Research Branch. Tehran. (in Persian)
- Darakhshan Mehr, A., Abazari, M. R., & Azimi Khabazan, F. (2018). Studying the relationship between entrepreneurial personality characteristics and librarian performance of Qom public libraries. *Journal of Knowledge Studies*, 11(40), 58-70. (in Persian)

- Dhanjal, C. (2009). The entrepreneurial library. *Library Hi Tech News*, 26(1-2), 6-9. <https://doi.org/10.1108/07419050910966463>
- Dobb, L. (1990, April 8–11). *Cry Me a River: Searching for Revenue Streams in Academic Libraries* [Paper presentation]. ACRL 9th National Conference, "Racing Toward Tomorrow" Detroit, Michigan. www.ala.org/acrl/sites/ala.org.acrl/files/content/conferences/pdf/dobb99.pdf
- Elonye, G. U., & Uzuegbu, C. P. (2013). Entrepreneurial opportunities for library and information science (LIS) professionals in contemporary society. *The Research Librarian*, 7(1), 23-42. <https://www.researchgate.net/publication/292906>
- *Entrepreneurs in the Public Library: Reinventing an Institution* (2014). Retrieved Jan 27, 2022 from [https://www.thefreelibrary.com/Entrepreneurs in the Public Library Reinventing an Institution-.a۰۶۳۱۶۵۶۱۸](https://www.thefreelibrary.com/Entrepreneurs+in+the+Public+Library+Reinventing+an+Institution-.a۰۶۳۱۶۵۶۱۸)
- Fairbairn, J. (2012). *Public libraries—an underused resource for development*. SciDev Net, 10/01/2022
- Falah Kordabadi, M. (2017). *The role of public libraries in entrepreneurship from the point of view of managers* [Paper presentation]. The First National Conference of Modern Researches of Iran and the World in Management, Economics and Accounting and Humanities, Shiraz. (in Persian)
- Faulkner, A. E. (2018). Entrepreneurship resources in US public libraries: Website analysis. *Reference Services Review*, 46(1), 69- 90. <https://doi.org/10.1108/RSR-07-2017-0025>
- Franks, J. E., & Johns C. (2015). Entrepreneur assistance & economic development in Florida libraries. *Reference Services Review*, 43(3), 400-418. <https://www.scidev.net/global/opinions/public-libraries-an-underused-resource-for-development/>
- Gboyega, O. K., & Kolawole, A. S. (2014). Information pricing and entrepreneurship in libraries and information centres: The challenges in Nigeria. *International Journal of Innovation & Development*, 516-520 ,(3)3. http://www.internationaljournalcorner.com/index.php/ijird_ojs/article/view/134916/94043
- Ghaffari, S., & Shayanfar, L. (2021, June 30). *Generating income for Qom province libraries* [Paper presentation]. The 9th National Conference on Sustainable Development in Educational Sciences and Psychology, Social and Cultural Studies. (in Persian)
- Ghaffari, S., Zakiani, S., & Sadra, F. (2020). *Evaluation and ranking of income generation of libraries with cultural tourism approach, using multi-indicator decision making models (AHP) case study: selected public libraries of Tabriz city* [Paper presentation]. 2nd National Humanities and Development Conference, Shiraz. (in Persian) <https://civilica.com/doc/1183451>
- Ghasemi, M., Faraj Pahlo, A. H., Asareh, F., & Arshadhi, N. (2018). Designing and testing a model of antecedents affecting the development of entrepreneurship in the personnel of Khuzestan Public Libraries Administration. *Research on Information Science & Public Libraries*. 24(2), 341-356. (in Persian)
- Ghasemi, M., Faraj Pahlo, A. H., Asareh, F., & Arshadhi, N. (2019). The relationship between organizational support and creative atmosphere with the development of entrepreneurship through the mediation of empowerment and creativity in library staff. *Psychological Methods and Models*, (35), 101-116. (in Persian)
- Heydari, H., & Mardumi, S. (2016, November 20). *Reading and library products store* [Paper presentation]. The 7th National Conference of Information Technology Managers, Iran. (in Persian)
- Hoppenfeld, J., & Malafi, E. (2015). Engaging with entrepreneurs in academic and public libraries. *Reference Services Review*, 43(3), 379- 399.
- Hoppenfeld, J., Wyckoff, T., Henson, J. A. J., Mayotte, J. N., & Kirkwood, H. P. (2013). Librarians and the entrepreneurship boot camp for veterans: Helping disabled veterans with business research. *Journal of Business & Finance Librarianship*, 18(4), 293-308. <https://doi.org/10.1080/08963568.2013.825227>
- Hosseinzadeh, P. (2016). *Generating income in a public library: New ways to provide more services* [Paper presentation]. The 9th National Conference of the Union of Scientific Student Associations of Librarianship and Information of Iran. Tehran. (in Persian)
- Howard, H. A., Zwicky, D., & Margaret, P. (2018). Academic libraries support cross-disciplinary innovation and entrepreneurship. *Library and Information Science*, 6(1), 1-9.
- Jusic, J. (2013). Entrepreneurial leadership in public libraries. *Public Libraries*, 52(1), 28-37.
- Kazemi, M., Kamalian, A., & Talibzadeh, M. R. (2012). *Cultural entrepreneurship and creative industries* [Paper presentation]. National conference of entrepreneurship and (management of knowledge-based businesses). (in Persian)

- Kazemi, R., Seifi, L. (2019). Role of public and academic libraries in promoting and dissemination of entrepreneurship services: Systematic review. *Librarianship and information organization studies*, 30(2), 39-57. (in Persian)
- Leavitt, L. L., Hamilton-Pennell, C., & Fails, B. (2010). An economic gardening pilot project in Michigan: Libraries and economic development agencies collaborating to promote entrepreneurship. *Journal of Business & Finance Librarianship*, 15(3-4), 208-219.
- Local Government Association (2016). *Delivering local solutions for public library services a guide for councillors*. Local Government Association. www.gov.uk/government/groups/libraries-taskforce.
- MacDonald, A. T. (2015). Dedicated business centers in public libraries. *Reference Services Review*, 3(43), 344-368.
- Mcharazo, A., Koskinen, M., Mchombu, K., & Hamwaalwa, N. (2017). Libraries as engines for social and economic empowerment: Best practices and results from a partnership project between Tanzanian, Namibian and Finnish libraries. <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0>
- Miri, M., Salami, M., & Marjani, S. A. (2016). Personalization of services from the perspective of librarians in public libraries of Mashhad. *Library and Information Science Research*, 6(2), 227-243. (in Persian)
- Moridian Pirdoosti, A., Farajollahi, B., & Bromandi, N. (2016). *Economic creativity in creative entrepreneurship (some creative entrepreneur countries)* [Paper presentation]. 1st national creative economy conference, Tehran. <https://civilica.com/doc/616197> (in Persian)
- Morris, A., Ayre, C., & Jones, A. (2006). Audiovisual materials in UK public libraries: Economic sense? *Journal of Documentation*, 62(5), 555-569. <https://doi.org/10.1108/00220410610688714>
- Naqib al-Sadat, S. R. (2008). Definition, literature and role of cultural industries in comprehensive development of the country. *Monthly Book of Social Sciences*, (10), 16-18. (in Persian)
- Nasiri Qarqani, B., & Pirmohammadzadeh, A. (2016, March 3). *Effective factors to activate the creative economy* [Paper presentation]. The first national creative economy conference of Islamic Azad University, Tehran West Branch. (in Persian)
- Nijbore, J. (2006). Cultural entrepreneurship in libraries. *New libraryWord*, 107(10), 434-443. [10.1108/03074800610702615](https://doi.org/10.1108/03074800610702615)
- Norouzi, Y., & Camarilo, A. (2014). The relationship between gender and job satisfaction with creativity of librarians in the public libraries of Markazi province. *Journal of Knowledge Studies*, 6(20), 109-120. (in Persian)
- Ojaranta, A. (2018). Never Say Never: How I became an entrepreneur in the library and information field. *JEAHIL*, 14(4), 6-9. <http://ojs.eahil.eu/ojs/index.php/JEAHIL/article/view/295>
- Otis College of Art and Design (2014). *Otis Report on the Creative Economy*. <http://www.otis.edu/sites/default/files/2015OtisReportontheCreativeEconomyCA>.
- Papcunova, M., Urbanikova, P., & Dvorak, M. (2017). *Public libraries as part of the creative economy* [Paper presentation]. Sixth Central European Conference in Regional Science- CERS, 465-475. <http://www.cers.umb.sk/wp-content/uploads/proceedings/47-public-libraries-as-part-of.pdf>
- Pautz, H. (2014). Income generation in public libraries: Potentials and pitfalls. *Library Review*, 63(8-9), 560-573. <https://doi.org/10.1108/LR-03-2014-0023>
- Pautz, H., & Poulter, A. (2014). Public libraries in the "age of austerity": Income generation and public library ethos. *Library and Information Research*, 38(117), 20-36. <https://lirjournal.org.uk/index.php/lir/article/view/609/629>
- Saberi, M., Babalhavaeji, F., Hariri, N., & Mohammadesmaeil, S. (2016). Modeling the effect of entrepreneurial orientation on organizational performance of Iran Public Libraries Foundation. *Research on Information Science & Public Libraries*, 22(1), 53-72. (in Persian)
- Safavi, Z., & Moradi, K. (2013). Challenges and obstacles to encourage graduates of the field of library and information to create entrepreneurship and employment. *Journal of Information Systems and Services*, 2(6), 55-66. (in Persian)
- Sidi, Z. S. (2011). Feasibility of the role of public libraries in the development and promotion of entrepreneurship from the perspective of public libraries in Isfahan province [Master's thesis]. University of Isfahan. (in Persian)
- Smith, A. H. (2018). Library entrepreneurship and community awareness. *Library Review*, 58(2),

1-9. <https://www.moyak.com/papers/library-entrepreneurship.html>

- Smith, S., Hamilton, M., & Fabian, K. (2020). Entrepreneurial drivers, barriers and enablers of computing students: Gendered perspectives from an Australian and UK university. *Studies in Higher Education*, 45(9), 1892-1905. doi.org/10.1080/03075079.2019.1637840
- Tabarsa, G., Ahmadizad, A., & Esmaili givi, M. (2012). A study of organizational entrepreneurship status in Iran Public Libraries Foundation. *Research on Information Science & Public Libraries*, 18(3), 363-374. (in Persian)
- Ugwu, F., & Ezeani, C. N. (2012). Evaluation of entrepreneurship awareness and skills among LIS students in universities in South East Nigeria. *Library Philosophy and Practice*, 2(2), 1-14. <https://digitalcommons.unl.edu/libphilprac/836/>
- Ujournunna, J. (2021). Infopreneurial librarianship: A panacea for chartered librarians in Nigerian practices. *Academia Letters*, Article 4112. <https://doi.org/10.20935/AL4112>
- Wake, M. (2018). Re-imaging libraries: Partnerships with businesses large and small. *Journal of EAHIL*, 17(4). <http://ojs.eahil.eu/ojs/index.php/JEAHIL/issue/view/127>
- Wapner, C. (2016). The people's incubator libraries propel entrepreneurship. *Oitp perspectives*, 1(4), 1-21.
- Yeen Valerie Siew, W. (2007). Engaging active citizenry among Singaporeans, young and old, at the Singapore public libraries. *Library Management*, 28(1-2), 17-26. <https://doi.org/10.1108/01435120710723518>
- Zhou, Y., & Ma, X. (2018). Monetization Solutions for Today's Libraries: Singapore Management University (SMU) Library as an Example. *Advances in Economics, Business and Management Research*, 68, 778- 784. <https://doi.org/10.2991/ssmi-18.2019.130>
- Zupan, V. (2005). *Libraries as a Precondition for the Creative Economy*, 41st ISOCaRP Congress.

